

Motion till riksdagen

1989/90:Jo795

av Leif Olsson och Kenth Skårvik (båda fp)

Gränsvatten i fara

Katastrof är ett slitet ord i dagens oroliga värld. Från marin synpunkt finns dock inget mer beskrivande ord att tillgå som beteckning på de tankerolyckor som med alltför jämna mellanrum drabbar hav och kust. Som kustlandskap får Bohuslän ofta ta första stöten när det gäller oljepåslag till havs.

Rengöringen efter det senaste oljepåslaget hösten 1987 är nyligen avslutad. "Notan" gick på 80 milj. kr. och det ansvariga grekiska rederiet har fortfarande inte erkänt brottet. Medan oljepåslagen är drastiska till sin natur och skapar stora och återkommande rubriker i massmedierna, finns det miljöförstoring som pågår ständigt, men är mer smygande och också "auktoriserad".

Vi avser i första hand den sedan 50-talet pågående förstörelsen av de svensk-norska gränsvattnen och Skagerrak. Anledningen är att stora norska industrianläggningar i Halden och Sarpsborg saknar eller har otillfredsställande rening av sitt processvatten. Därtill kommer hushållsutsläpp från ca 500 000 invånare i Östfold och Osloregionen. Trots att det under årens lopp redovisats mängder av uppgifter om volym och föroreningarnas innehåll, vill vi ändå ta med några siffror från senare år, för att visa vad gränsvattnen får ta emot.

1. Utsläpp från Saugbruksföreningen:

100 ton COD per dygn

4,6 " fibrer och lera per dygn

0,4 " klororganiska föroreningar per dygn (innehåller dioxin)

2. Utsläpp via floden Glomma:

70 000 lastbilslass med jord och gödsel per år från jordbruket

Borregaards utsläpp motsvarar orenat avlopp från 700 000 människor. Innehåller bl.a. kvicksilver, koppar och klororganiska föreningar som dioxiner.

Enligt de beräkningar som gjorts bl.a. från Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län får Idefjorden, gränsvattnet mellan Sverige och Norge, ta emot orenat avlopp som motsvarar avlopp från en stad med 600 000 invånare. Om man med den reningsteknik som användes i Sverige utgår från att avloppen passerar reningsverk, skulle fjorden ta emot renat avlopp som motsvarar 6 miljoner människor, årligen.

Det bör noteras att så gott som inga svenska utsläpp förekommer till Idefjorden.

Det förorenade vattnet från Idefjorden strömmar efterhand mot Ström-

stads norra kust där det tillsammans med förorenat Glommavatten täcker stora ytor av havet.

Befolkningen inom gränsregionen upplever naturligtvis både sin boende- och yrkesmiljö som allt fattigare. Kustfisket, för att ta ett exempel, är sedan flera år utslaget inom stora delar av gränsområdet. Badvattnet är försämrat vilket påverkar turismen och det rörliga friluftslivet.

Som om denna situation inte är besvärlig nog kom under slutet av år 1989 rapporter om att man från det norska olje- och energidepartementet planerade för oljesökning på internationellt vatten i Skagerrak. Sedermera har departementet sagt att man "för närvarande ej har planer på att borra efter olja i Skagerrak".

Oron finns emellertid kvar på svensk sida, där man har dålig erfarenhet av norska löften i miljöfrågor. Det finns all anledning för den svenska regeringen att erinra den norska regeringen om det avtal som föreligger mellan Norge, Danmark och Sverige där oljeutvinning förutsätter godkännande – i detta fall inte minst från svensk sida.

I dagens läge kan konstateras att nya löften ställts ut från den norska regeringen, inbegripet berörda kommuner och industrier, om begränsningar och förbättringar av avlopp och reningsverk. Ett exempel på åtgärder är nya reningsverk i Fredrikstad och Porsgrunn, som efterhand skall rena hushållsavlopp och industrivatten, bl.a. från Norsk Hydros anläggningar.

Ett exempel på svårigheten att lita till löften från Saugbruksföreningen och moderkoncernen Norske Skog var det tidigare uttalandet om att utsläppen till Idefjorden skulle renas, eller upphöra, år 1992. En modern pappersfabrik skulle då stå klar. Årtalet har samband med att man då skulle lägga ner cellulosatillverkningen. Till 1992 har man dispens för fortsatt drift utan rening. Enligt vad som är känt vid tiden för denna motions skrivande, signaleras nu en omprövning från företaget av beslutet!

Att Saugbruks tillverkning och det sätt som produkterna kommer till på är lönande, visas av halvårsredovisning 1989, där industrigruppen Kosmos som Saugbruks ingår i, hade ett överskott på 83 milj. norska kronor. Av vinsten svarade Saugbruks för 76,1 milj. kr. Det är den kraftigt förorenande cellulosaproduktionen som är Saugbruks bästa inkomstkälla!

När det idag, med all rätt, planeras för svenska insatser i syfte att göra något åt den dåliga miljösituationen i Östeuropa, bör man också ta krafttag när det gäller de norsk-svenska miljöproblemen. Det norske Naturvernforbund säger t.ex. att miljögifter hotar Norges fjordssystem. Man exemplifierar tillståndet med att ange att 70 % av Norges kloakvatten från befolkningen går ut i sjöar och hav utan tillräcklig rening.

Vi bedömer det så att det mer spektakulära informationsinhämtandet på ömse sidor gränsen bör ersättas av en miljökommission på riksbasis som arbetar på ett liknande sätt som den gränskommitté gör som är sammansatt av Bohuslandstinget och Östfolds fylke. I kommissionen skulle ingå representanter för regeringarna, för gränsregionala organ och för industrierna. Teknik, kapital och resurser bör inom kommissionens ram kunna sättas in och fördelas på prioriterade områden, i syfte att i första hand förbättra den marina miljön.

Hemställan

Mot. 1989/90

Jo795

Med hänvisning till det anförda hemställs

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att uppmärksamt följa planerna på oljeutvinning i Skagerrak,
2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att utreda förutsättningarna och behovet av en svensk-norsk miljökommission.

Stockholm den 25 januari 1990

Leif Olsson (fp)

Kenth Skårvik (fp)